

ISSN 2306-7799

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Вінницького національного аграрного університету

Серія: Сільськогосподарські науки

Випуск 5(78)

Вінниця 2013

**Збірник наукових праць
Вінницького національного аграрного університету**

**Серія: Сільськогосподарські науки
Випуск 5(78)**

Видається за рішенням Вченої ради Вінницького національного аграрного університету (Протокол № 3 від « 08 » листопада 2013 року).

Згідно до Постанови президії ВАК України від 11 вересня 1997 року дане наукове видання є таким, у якому дозволено публікувати основні результати дисертаційних робіт.

У збірнику висвітлено питання підвищення продуктивності виробництва сільськогосподарського продукції, технології виробництва і переробки продукції рослинництва і тваринництва та ін.

Збірник розрахований на наукових співробітників, викладачів вузів, аспірантів, студентів та фахівців сільськогосподарського виробництва.

Наукове фахове видання Вінницького національного аграрного університету – «Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету, серія: сільськогосподарські науки», включено до міжнародної наукометричної бази даних «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ).

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
КВ 16644-5116 ПР від 30.04.2010*

Редакційна колегія

Калетнік Григорій Миколайович, д. е. н., академік НААН України, ВНАУ (головний редактор);

Яремчук Олександр Степанович, д.с.-г.н., професор, ВНАУ (заступник головного редактора);

Бережнюк Наталія Анатоліївна, к.с.-г.н., доцент, ВНАУ (відповідальний секретар);

Члени редколегії:

Власенко Володимир Васильович, д.б. н., професор, ВНАУ;

Гуцол Анатолій Васильович, д.с.-г.н., ВНАУ;

Кочиш Іван Іванович, д.с.-г.н., професор, Московська державна академія ветеринарної медицини і біотехнологій ім. Скрябіна;

Кулик Михайло Федорович, д.с.-г.н., професор, член-кореспондент НААНУ, ВНАУ;

Кучерявий Віталій Петрович, д.с.-г.н., ВНАУ;

Лисенко Олександр Павлович, д.вет.н., професор, НДІ експериментальної ветеринарії АН Білорусії (м. Мінськ);

Мазуренко Микола Олександрович, д.с.-г.н., професор, ВНАУ;

Польовий Леонід Васильович, д.с.-г.н., професор, ВНАУ;

Скоромна Оксана Іванівна, к.с.-г.н., доцент, ВНАУ;

Чудак Роман Андрійович, д.с.-г.н., професор, ВНАУ;

Шейко Іван Павлович, д.с.-г.н., професор, НДІ тваринництва АН Білорусії (м. Жодіно).

Адреса редакції: 21008, Вінниця, вул. Сонячна, 3, тел. 46-00-03.

© Вінницький національний аграрний університет, 2013

УДК 636.082.001

Бурлака В.А. доктор с.-г. наук, професор
Житомирський національний агроекологічний університет
Скоромна О.І. кандидат с.-г. наук, доцент
Вінницький національний аграрний університет

ВЧЕНИЙ, УЧИТЕЛЬ І ТОВАРИШ ВІД БОГА!

Стаття присвячується 110-річчю від дня народження видатного радянського вченого в галузі тваринництва Пшеничного Павла Дмитровича – доктора сільськогосподарських наук, професора, заслуженого діяча науки України Української академії сільськогосподарських наук. Пшеничний П.Д. зробив визначний внесок у розвиток зоотехнії й увійшов в історію як один з її фундаторів.

Павло Дмитрович Пшеничний народився 12 листопада 1903 року в робітничій сім'ї в слободі Савиці Ізюмського повіту Харківської губернії. Після школи поступив до Харківської профшколи, яку закінчив у 1920 році, а через три роки – Харківський зоотехнічний інститут.

За основною професією агроном-зоотехнік. Протягом 4-х років Павло Дмитрович працює зоотехніком в експедиції Народного Комісаріату земельних справ Української Радянської Соціалістичної Республіки де займається обстеженням та вивченням сірої української худоби. У 1931 році він включається у наукову діяльність, його призначають на посаду завідувача відділу годівлі сільськогосподарських тварин Київської зоотехнічної дослідної станції «Терезино», де на порядок денний ставить архиважливе питання – вивчення хімічного складу кормів, перетравність і їх поживність.

В цей же час вивчає особливості силосування кормів, пасовищного утримання та вирощування телят.

Через деякий час Пшеничного П.Д. призначають на посаду заступника директора з наукової роботи Західної зоотехнічної дослідної станції м.Сичівка Смоленської області, згодом завідувачем відділу годівлі сільськогосподарських тварин, заступником директора з наукової роботи і науковим консультантом Оренбурзького науково-дослідного інституту м'ясо-молочного скотарства.

З 1937 року науковець працює у Всесоюзному інституті гібридизації і акліматизації тварин «Асканія-Нова» на посаді старшого наукового співробітника. У 1939 році Павлу Дмитровичу присвоєно вчений ступінь кандидата сільськогосподарських наук.

Упродовж 1938-1943 років науковець обіймає посади ректора, декана, завідувача кафедри годівлі сільськогосподарських тварин Башкирського сільськогосподарського інституту (м.Уфа). В цей час за свої наукові розробки вчений був нагороджений Почесною грамотою Президії Верховної Ради Башкирської АРСР.

Після звільнення Харкова від фашистських загарбників 1943 року і до 1953 року Павло Дмитрович працює доцентом, професором і завідувачем кафедри годівлі сільськогосподарських тварин Харківського зоотехнічного інституту.

Докторська дисертація, яка була присвячена вихованню молодняка сільськогосподарських тварин ним була захищена у 1948 році, а у 1949 році присвоєно вчений ступінь доктора сільськогосподарських наук і наукове звання професора за спеціальністю 06.02.02 – годівля сільськогосподарських тварин.

1953 рік для Павла Дмитровича стає знаменним, він з родиною переїжджає до Києва і очолює кафедру загальної зоотехнії Київського сільськогосподарського інституту, а з 1954 і по 1974 рік – кафедру годівлі сільськогосподарських тварин Української сільськогосподарської академії.

Водночас уряд України призначає його у 1954 році ректором Української сільськогосподарської академії. Цю посаду Павло Дмитрович обіймає до 1957 року. Науковець активно продовжує роботу з вивчення особливості індивідуального розвитку сільськогосподарських тварин.

У 1956 році вчений обраний дійсним членом Української академії сільськогосподарських наук і до 1959 року був на посаді віце-президента, а з 1959 року – академіка-секретаря відділення тваринництва.

Висока відповідальність і професійний рівень, колосальний організаторський талант, на яких би посадах не працював Павло Дмитрович Пшеничний (а позаочі по доброму – колеги, друзі та учні величали його «ПД»), дозволяли в найкоротший термін налагодити ефективну роботу колективу.

Згадаймо кінець 50-х – початок 60-х років у СРСР. В цей час починалося впровадження промислового тваринництва, в тому числі і спеціалізованого. Вчені, в перших рядах яких був і Павло Дмитрович Пшеничний в цей час працювали над удосконаленням існуючих порід та порідних груп тварин і птиці, створювали державні племінні господарства. Науковці відповідали на найболючіші запитання зі спеціалізації виробництва м'яса тварин. Впроваджували у виробництво раціональні системи, та розробляли ґрунтовні та класичні рекомендації для виробників яловичини, свинини та птиці; подавали всебічну методичну та практичну допомогу колективним господарствам та радгоспам в організації процесу інтенсивної відгодівлі свиней при мінімальних затратах кормів і фінансів на одиницю продукції. Інтенсивно вивчався хімічний склад і поживність кормів за кліматичними зонами, тощо.

В цей же час Павло Дмитрович Пшеничний встигав викладати на постійно діючих Всесоюзних вищих зоотехнічних курсах (м.Біла Церква), вести наукову роботу в Українському науково-дослідному інституті тваринництва (м.Харків).

В спадщину нам П.Д.Пшеничний залишив оригінальні напрями розробки принципів і методів спрямованого виховання і стимуляції розвитку функції живлення та обміну речовин у молодняку сільськогосподарських тварин, способи підвищення коефіцієнта корисної дії корму, питання високої мінливості видових і господарсько корисних ознак у тварин під впливом різного рівня годівлі та формування продуктивності сільськогосподарських тварин в онтогенезі.

Академіка Павла Дмитровича Пшеничного за заслуги у підготовці висококваліфікованих спеціалістів для сільського господарства, науково-виробничу діяльність та громадську роботу нагороджено вищим орденом СРСР Леніна, «Знак Пошани», багаточисельними медалями (до речі, по скромності він їх ніколи не носив), грамотами, чотирма срібними медалями Виставки досягнень народного господарства, а у 1969 році йому присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки УРСР».

Після себе Пшеничний П.Д. залишив велику наукову школу. Всіх перерахувати неможливо, їх за 45 років педагогічної діяльності підготовлено: 22 – доктори наук, 132- кандидати наук. Найкращі серед них: академік НААНУ Ігор Ілліч Ібатуллін, академік НААНУ Юрій Іванович Савченко та багато, багато інших.

Завдяки Павлу Дмитровичу Пшеничному один із авторів цієї публікації

В.А.Бурлака доктор сільськогосподарських наук, професор став свого часу на наукову стезю. І хоча П.Д.Пшеничний через хворобу не був офіційно керівником, однак я – автор, все життя вважав і буду вважати себе учнем П.Д.Пшеничного.

За рішенням вченої ради національного університету біоресурсів і природокористування України у 2001 році кафедрі годівлі тварин та технології кормів присвоєно ім'я професора Павла Дмитровича Пшеничного.

Про наукову, педагогічну діяльність ювіляра можна згадувати і згадувати. Однак, ми хотіли б зупинитися на таких рисах характеру П.Д.Пшеничного як чуйність і простота, доступність і щирість, скромність і в той же час мудрість та енциклопедичні знання, якими він ділився зі студентами, аспірантами та колегами. Він був чудовими господарем родини. На скільки ми його знали, він завжди говорив так як думав в очі, ніколи «поза очі», в ньому завжди була людяність. Може тому до нього так тягнулась молодь. Були часи коли у Павла Дмитровича було по 24 аспіранти одночасно, може й тому до останнього дня свого життя, а пішов він з життя 1 травня 1985 року, його учні кожного дня приходили до нього і чим могли допомагали. Може тим і могутня школа академіка Пшеничного П.Д., що пам'ятають його учні, друзі, нащадки.

Багаторічна наукова, педагогічна та лекторська діяльність Павла Дмитровича Пшеничного достойно створила йому популярність і авторитет у широкому колі тваринників країн СНГ, Монголії, Іраку, Єгипті тощо. Поєднання глибоких теоретичних знань з практичним та життєвим досвідом, а також педагогічної роботи є взірцем і прикладом служінню нашій Україні та її народу.

Література

1. Вергунов В.А. Історія Української академії сільськогосподарських наук (1956-1962). До 110-річчя створення нац. аграрн.ун-ту: -К.: Аграр.наука, 2008.-304с.- (Кн. 26).
2. Колектив кафедри годівлі сільськогосподарських тварин і технології кормів ім. П.Д.Пшеничного. До 100-річчя від дня народження академіка Павла Дмитровича Пшеничного //Аграрна наука і освіта.- 2005. т.5. - №1-2.-С.158-160.
3. Пшеничний П.Д. Основы учения о воспитании сельскохозяйственных животных.- К.: АН УССР. 1955.- 148с.
4. Пшеничний П.Д. – видатний вчений та педагог у зоотехнії. До 100-річчя від Дня народження //Вісник державного агрокологічного університету. Бурлака В.А. 2003. №2. С.249 – 25с.

References

1. Verhunov V.A. Istoriya Ukrayins'koyi akademiyi sil's'kohospodars'kykh nauk (1956-1962). Do 110-richchya stvorenniya nats. ahram.un-tu: -K.: Ahrar.nauka, 2008.-304s.- (Kn. 26).
2. Kolektyv kafedry hodivli sil's'kohospodars'kykh tvaryn i tekhnolohiyi kormiv im. P.D.Pshenychnoho. Do 100-richchya vid dnya narodzhennya akademika Pavla Dmytrovycha Pshenychnoho //Ahrarna nauka i osvita.- 2005. t.5. - #1-2.-S.158-160.
3. Pshenychnyy P.D. Osnovy uchennyu o vospytanyu sel'skokhozyaystvennykh zhyvotnykh.- K.: AN USSR. 1955.- 148s.
4. Pshenychnyy P.D. – vydatnyy vchenyy ta pedahoh u zootekhnii. Do 100-richchya vid Dnya narodzhennya //Visnyk derzhavnoho ahroekolohichnoho universytetu. Burlaka V.A. 2003. #2. S.249 – 25s.

Рецензент: **Власенко В.В.** доктор біологічних наук, професор,
Вінницький національний аграрний університет